

Ingripanden mot den småskaliga vattenkraften

LRF har blivit kontaktade av ett flertal medlemmar i Västra Götalands län som känner stark oro för länsstyrelsens ingripanden mot den småskaliga vattenkraften. Kraven riskerar i många fall att bli så allvarliga att medlemmarna tvingas avveckla sina verksamheter. Ingripandena sker innan kravnivån har fastställts inom ramen för vattenförvaltningens kommande beslut och innan lagstiftningsärendet med anledning av vattenverksamhetsutredningen har slutförts. Länsstyrelsen föregriper på så sätt både vattenförvaltningens beslut och en kommande lagstiftning. Detta framstår inte som rimligt. Ett stort antal fungerande vattenkraftanläggningar kommer att läggas ner samtidigt som hela kostnaden läggs på enskilda verksamhetsutövare. Det behövs en sammanhållen och medveten diskussion om vilka prioriteringar samhället bör göra när det gäller det vattenkraften och hur bördorna ska fördelas.

Prövningarna av den småskaliga vattenkraften måste avvakta till det att de nya miljö kvalitetsnormerna är satta och det står klart hur den framtida vattenlagstiftningen ska utformas.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har förelagt en rad verksamhetsutövare att söka tillstånd för befintliga vattenkraftverk. Som grund för föreläggandet har angetts att verksamhetsutövarna saknar tillstånd för sin verksamhet.

Möjligheten att förelägga verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd för pågående verksamhet har fastslagits av mark- och miljööverdomstolen (MMÖD) i ett antal domar från 2012. I domarna uttalade MMÖD att länsstyrelsen bör kunna förelägga en verksamhetsutövare (som saknar tillstånd enligt MB, VL eller ÄVL) att ansöka om tillstånd till bedrivande av vattenverksamheten för fastställande av villkor för densamma, detta för att länsstyrelsen ska kunna fullgöra sin skyldighet att utöva tillsyn. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har därefter i tillsynsvägledning 2014-02-24 kring urminnes hävd och vattenkraftverk framfört att det är tydligt att det inte är acceptabelt att driva ett vattenkraftverk med hänvisning till urminnes hävd

samt att länsstyrelserna har stöd för att förelägga om tillståndsprövning för vattenkraftverk med pågående elproduktion.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har under året utfärdat ett 20-tal förelägganden och avser enligt uppgift att utfärda ytterligare ett 10-tal förelägganden.

Prövningen syftar till att fastställa de villkor som ska gälla för verksamheten. De villkor som har ställts i de ärenden som har avgjorts har varit mycket ingripande och innebär i praktiken att verksamhetsutövarna tvingas avveckla sina verksamheter med stora kostnader som följd. Detta är givetvis förödande för den enskilde verksamhetsutövarens ekonomi samtidigt som det innebär att produktionsresurser för förnyelsebar energi går till spillo.

Föreläggandena sker trots att det pågår ett flertal processer som kan påverka de krav som kan ställas på verksamheterna och de avvägningar som ska göras vid prövningarna. Detta gäller särskilt vattenförvaltningens utpekande av kraftigt modifierade vatten (KMV) som har direkt betydelse för vilken kravnivå som ska gälla och som skall beslutas under nästa år. Samtidigt är vattenverksamhetsutredningens slutbetänkande föremål för remissbehandling under hösten.

Innan dessa processer är slutförda är ambitionsnivån och därmed kravnivån för vattenkraften oklar. Det framstår inte som rimligt att myndigheterna tvingar verksamhetsutövare att vidta åtgärder, och i många fall avveckla sina verksamheter, innan förutsättningarna för verksamheternas bedrivande är klara. De nya villkoren blir ofta så omfattande att verksamheterna inte kan fortsätta, vilket innebär att besluten i praktiken är att jämföra med ett näringsförbud.

Den småskaliga vattenkraften drabbas på ett oproportionerligt sätt av samhällets ambitioner att återskapa en god ekologisk status i alla vattendrag. Befintliga anläggningar för produktion av förnybar energi förstörs samtidigt som enskilda verksamhetsutövare tvingas att bära hela kostnaden för samhällets ändrade ambitioner. Systemet framstår dessutom som extremt ineffektivt då stora summor läggs på rättsprocesser och prövningsformalia istället för på miljöåtgärder. Det behövs en sammanhållen och medveten diskussion om vilka prioriteringar samhället bör göra när det gäller det vattenkraften och hur bördorna ska fördelas.

Det finns därför mycket starka skäl att avvakta med en prövning till det att de nya miljökvalitetsnormerna är satta och det står klart hur vattenlagstiftningen ska utformas. LRF Västra Götaland uppmanar därför länsstyrelsen att upphöra med ingripandena mot den småskaliga vattenkraften i avvaktan på att förutsättningarna för hur detta bör ske blir klara.

Länsstyrelsens och HaVs tillvägagångssätt ger dessutom uttryck för en bristande samordning mellan och inom olika miljömyndigheter och tydliggör behovet av en starkare politisk styrning. Verksamhetsutövarnas möjlighet att vara delaktiga i vattenförvaltningen riskerar att framstå som ett spel för gallerierna.

Med vänlig hälsning

Lantbrukarnas Riksförbund

Paul Christensson
Regionordförande
LRF Västra Götaland